

**UNIVERSITATEA “LUCIAN BLAGA” SIBIU
FACULTATEA DE LITERE SI ARTE**

**DAVID LODGE SI LUMEA
CONTEMPORANA**

- REZUMAT-

**Indrumator stiintific,
Prof. univ. dr. DUMITRU CIOCOI-POP**

**Doctorand,
STANCUTA RAMONA LAZA**

În lucrarea de față mi-am propus să demonstrez că scriitorul britanic este indiscutabil, un romancier de excepție, de prim rang. El parodiaza tipologia umană și convențiile sociale. Crede în puterea comediei, care este atât de utilă astăzi, când totul pare întunecat, posomorât și patruns de mirosul săraciei. Oamenii sunt îngrijorați iar fetele le sunt ridate. Există o mare nevoie de fericire.

În consecință, am decis să analizez romanul de campus, discutând trilogia care i-a adus notorietate lui David Lodge, care a intrigat, a entuziasmat și a amuzat cititori din întreaga lume. Sunt prezentați oameni moderni, probleme și idei în voga. A râde este sănătos. Și după ce a ras din toată inima pe parcursul lecturării celor 900 de pagini ale trilogiei care atinge subiecte precum căsătoria, aventuri amoroase și în special viața academică, cititorul este provocat să citească mai mult. Prin intermediul acestei lucrări, intenționez să ajut cititorul să se relaxeze și să savureze dulcele gust al comediei în viziunea lui David Lodge, în același mod în care am făcut-o eu în timp ce am scris-o.

Pe de altă parte, decizia mea de a alege ca subiect de analiză pentru teza pe David Lodge, s-a bazat și pe alte elemente. Am avut o curiozitate legată de învățămintele Bisericii Catolice, lucruri pe care puțini oameni le cunosc în detaliu. Din moment ce unele dintre romanele lui David Lodge pot fi considerate exemple în acest sens, am decis să le folosesc pentru a furniza o nouă perspectivă asupra vieții în spatele acestor ziduri. Procesul de cercetare s-a dovedit a fi foarte interesant, instructiv, atractiv, cu valori educative și morale – și sper eu, va avea același impact asupra cititorului.

Analiza mea se bazează și pe produsul critic al autorului, reflectat de atmosfera istorică din perioada când a creat aceste opere. Voi încerca să scot în evidență distincția dintre fapt și ficțiune, explicând abordarea personală a autorului. În ce măsură a reușit David Lodge să-și demonstreze abilitățile de profesor ce scrie romane? Cum afectează criticismul său, propria noastră interpretare a operei? Unde este granița dintre realitate și ficțiune? Acestea sunt câteva întrebări la care voi încerca să răspund în capitolele următoare.

Pentru început, trebuie să specific faptul că am avut marea onoare de a lua legătura cu însuși David Lodge, iar rezultatul sunt cele cinci întrebări ale mele, la care dansul mi-a răspuns cu plăcere. Totodată, deoarece dansul mi-a dat permisiunea să public răspunsurile sale în teza mea de doctorat, am considerat a fi o șansă deosebită să aduc un element nou, inovativ, și deci, în cele ce urmează voi prezenta corespondența mea prin e-mail cu dansul.

In Dialog cu David Lodge **Stancuța Laza**

1. Cele două teme majore pe care le analizați în romanele dumneavoastră sunt viața academică și Catolicismul. Dacă ar fi să mai scrieți un roman bazat pe mediul universitar ați adopta aceeași atitudine ironică și batjocoritoare la care ați recurs acum câțiva ani?

Cred că te referi probabil, la romanele despre, sau parțial despre Universitatea din Rummidge – *Schimb de Dame, Ce Mica-i Lumea și Meserie!*. Acestea ar putea fi descrise ca „batjocoritoare și ironice” mai ales primele două, care în mod generic sunt romane „comice”, autorizate să permită o oarecare exagerare, caricatură și fragmente născocite.

Meserie! este un roman mai realist, si desi este satiric-ironic in unele locuri, referitor la universitati, eu nu l-as descrie ca „batjocoritor”. Cu siguranta Robyn, cu toate defectele ei, este prezentata ca o profesoara idealista si eficienta, dedicata pastrarii valorilor din invatamantul superior. Un roman scris mai tarziu, *Ganduri Ascunse*, care este plasat cu preponderenta in alt campus universitar fictiv, observa anumite aspecte ale vietii academice cu ironie, dar cred eu, nu „batjocoritor”. Pe scurt, eu nu am o atitudine negativa si respingatoare fata de universitati – e chiar invers; dar consider ca aceste locatii sunt utile pentru a explora tensiuni universale si slabiciunile naturii umane. Modul in care realizez acest lucru variaza de la un roman la altul, conform temei sale si caracterului sau generic.

2. *Intrigile romanelor dumneavoastra iau tot felul de intorsaturi neasteptate, mai ales trilogia. Considerati aceasta abordare ca parte a stilului dumneavoastra sau doar un element pe care l-ati introdus in cartile pe care le-ati scris pana acum?*

Pe vremea cand studiam si predam si scriam critica de fictiune in primii ani ai carierei mele academice, “intriga” era mai degraba desconsiderata. Marii maestrii moderni, Henry James, Joyce, Conrad, Lawrence, Virginia Woolf, nu erau admirati pentru abilitatile lor narrative. Propriile mele romane de inceput, *Cinefilii* si *Racane, nu ti-e bine*, nu au un subiect mult prea complicat. Mai tarziu, ca si critic si romancier, am ajuns sa apreciez cat de important este cu adevarat elemental pur narativ intr-un roman – suspansul, enigma, inversiunea si descoperirea etc. Scrizul in maniera comica m-a eliberat, oferindu-mi posibilitatea de a explora posibilitatile naratiunilor complexe. Ca si student, am fost fascinat de intrigile incrucisate ale povestilor romantice medievale si de piesele de mai tarziu ale lui Shakespeare, si am putut sa explorez aceasta dimensiune a fictiunii in *Ce Mica-i Lumea* prin intermediul unor aluzii intertextuale referitoare la aventurile romantice cavaleresti. In *Meserie!* exista referinte intertextuale legate de intrigile oarecum nascocite ale fictiunii Victoriene. Este un procedeu stilistic postmodernist prin care se savureaza naratiunea fara a-i cere cititorului sa le ia in totalitate in serios. In romanele de mai tarziu, am acordat mai multa atentie credibilitatii povestii, folosind mai putine rasturnari de situatie.

3. *Am citit ca exista un Fan Club David Lodge in Romania, Bucuresti. De asemenea stiu ca ati avut o video conferinta cu niste studenti romani. As dori sa va intreb cum ati descrie atitudinea cititorilor dumneavoastra romani?*

Stiu ca exista un numar surprinzator de studenti care studiaza operele mele in Romania, partial, datorita entuziasmului unei profesoare de la Universitatea din Bucuresti, Lidia Vianu. Nu am informatii despre existenta unui Fan Club. Nu stiu prea multe lucruri despre cititorii mei romani ca sa pot generaliza. Nu pot fi toti absolventi de literatura engleza ca si tine.

4. *Ce puteti sa ne spuneti despre urmatoarea dumneavoastra carte *Deaf Sentence*? Pe ce subiect se bazeaza si cand va fi ea disponibila pentru cititorii romani?*

Cititorii mei romani au dobandit drepturile pentru acest roman (au fost printre primii editori straini care au facut acest lucru) deci cred ca va fi publicata anul viitor. Va fi extrem de dificil de tradus, deoarece este plina de jocuri de cuvinte, ca si titlul – care desigur este un calambur pentru „Deaf Sentence”. Personajul central este un profesor de lingvistica pensionat, care sufera de o pierdere a auzului acuta si tot mai grava, astfel incat nu va fi capabil sa faca diferenta între „a fi surd” si „moarte” in vorbire, ci doar in context. Catalogul editorilor descrie romanul ca „o relatare a eforturilor unui individ de a accepta surzimea si moartea, imbatranirea si mortalitatea, comedia si tragedia vietilor umane”.

5. La ce proiecte lucrati in prezent? Sunt acestea insirate de noi experiente de viata?

Surzimea naratorului din noul roman si relatia lui cu tatal sau provin din experienta personala. O companie de teatru belgiana a efectuat de curand o adaptare a romanului *Ganduri Ascunse*, ca piesa de teatru pentru doi actori, iar momentan lucrez teoretic, la o versiune engleza bazate pe acelasi concept.

CAPITOLUL I. ATMOSFERA NARATIVA A EPOCII

David Lodge ca „dublu agent”: carturar si critic

In primul capitol al lucrarii mele am directionat atentia cititorului catre curentul literar caruia David Lodge ii apartine. Incepand cu anii '50, romanul a trecut prin multe schimbari, osciland intre realism, regionalism, noi forme de experiment, fantazie si metafictiune. De-a lungul anilor '70, atmosfera narativa a epocii a adus in prim plan un interes crescand in ceea ce priveste problemele cotidiene si dezvoltarea invatamantului superior, ceea ce a determinat dezvoltarea literaturii britanice ca subiect academic.

Elementul de clasa sociala a jucat un rol important in literatura de dupa razboi. In aceasta perioada tot mai multi tineri doreau sa studieze; categoriile sociale inferioare de mijloc si clasa muncitoare aspirau la studii superioare. Astfel, situatia vietii universitare in Marea Britanie se schimbase. Universitatile erau un simbol de uniformizare a diferentelor dintre clasele sociale promise de dimensiunea culturala de dupa razboi. Pentru unii, absolvirea unei facultati reprezenta o oportunitate de a lucra in institutii culturale si politice, in timp ce pentru altii insemna eliminarea dezastruoasa a distinctiilor. Era ceva deosebit, reflectat in romanul universitar din acea perioada.

In secolul al XVI-lea, multi copii bogati si-au trimis copii la universitati pentru a-si finaliza studiile. Dar acestia nu erau prea dornici sa invete ceva. Ei participau la cursuri doar pentru a fi in pas cu moda. Au impus un stil de viata scump in universitati, in timp ce studentii saraci, trebuiau sa-si finanteze studiile prin indeplinirea a tot felul de sarcini si teme in beneficiul celor anterior mentionati. In secolul al XVII-lea, universitatile inca mai aveau o imagine negativa, din cauza conflictelor religioase si politice. Universitatea secolului al XVIII-lea reprezenta un loc al tentatiei pentru tineri, care deveneau victimele nobililor. Secolul al XIX-lea a adus in scena primul Act Universitar reformativ, lucru ce a facut posibila dezvoltarea stiintelor moderne in universitati, profesorii recastigandu-si pozitia in societate.

„Moartea romanului” a fost mult exagerata si semnalizata in aceasta perioada, dar s-a dovedit a nu fi adevarata. Celelalte mijloace mass-media care relateaza povesti,

precum televiziunea sau filmele, depind într-o mare măsură de romane și de romancieri, pentru a obține materialul de bază. Se pare că este o formă de artă nepuizabilă. O dezvoltare interesantă este utilizarea unor tehnici precum redarea unor experiențe reale, așa numitul „scris din experiența personală”. Există probabil o pierdere a încrederii în ficțiune, dar acel gen de „scris din experiența personală” încă depinde de tradiția romanului, și de faptul că acea tradiție să fie pastrată vie.

Pentru a evidenția atmosfera narativă a vremii, Malcom Bradbury observă cinci categorii de romane: romanul de cronică (reprezentat de C. P. Snow), romanul social cu o arie restrânsă de investigație (ex. Kingsley Amis); romanul comic-ironic (ex. Anthony Burgess); romanul filosofic, alegoric și vizionar (ex. Iris Murdoch, William Golding) și romanul experimental (ex. Lawrence Durrell, John Fowles). Ani șaptezeci au fost considerați o punte între anii șaiszeci și optzeci. *Romanul serios* a fost supus unui transfer de pe tărâmul artei pe cel al comerțului, încurajând ficțiunea ce urmărește obținerea unor premii. Au început să fie abordate noi subiecte din diferite puncte de vedere, incluzând probleme cotidiene, fantezie amestecată cu realism, eroticism. Sub aceste auspicii, atenția publicului britanic a fost direcționată către opera unui critic, romancier și Profesor Emerit de Literatură Engleză Modernă la Universitatea din Birmingham: David Lodge, a cărui carieră academică și literară de succes se întinde pe o perioadă de mai multe decenii. Capodopera sa este considerată a fi trilogia alcătuită din: *Schimb de Dame, Ce Mica-i Lumea și Meserie!*, care a fost comparată cu opera lui Kingsley Amis în *Lucky Jim*. Primele romane ale lui David Lodge, *Cinefilii, Racane nu ti-e bine, Muzeul Britanic S-a Daramat* reflectă și o perspectivă religioasă, datorită educației primite de către autor în mediul suburbiilor tradițional catolice.

Printre numeroasele premii pe care David Lodge le-a primit, menționez Premiul Hawthornden și Yorkshire Post Fiction Prize. Dar produsul său literar nu se limitează la ficțiune. El de asemenea a scris criticism cum ar fi: *Language of Fiction* (1966), *The Novelist at the Crossroads* (1971), *The Modes of Modern Writing* (1977), *Working with Structuralism* (1981), *Modern Criticism and Theory* (1988), și *After Bakhtin: Essays on Fiction and Criticism* (1990). În plus, el a mai publicat *Write On* (1986), o selecție de eseuri ocazionale; *The Art of Fiction* (1992), o colecție de articole care original au apărut în ziarul *Independent on Sunday*, *The Practice of Writing* (1996) și *Consciousness and the Novel* (2002). Opera sa a fost tradusă în mai mult de douăzeci de limbi.

Cariera sa de critic a prins contur odată cu cursurile ținute la Universitatea din Londra, când a fost prima dată introdus în ceea ce atunci se numea Noua Critică (New Criticism). Acest curent se bazează în principal pe poezie, David Lodge fiind mai mult interesat de roman, atât ca cititor cât și ca scriitor. Într-o opera literară, cititorul trebuie să joace un rol de colaborator în reconstruirea bogăției înțeleșului dintr-un text. Contextul este cel care determină opțiunea sau posibilele noi înțeleșuri.

Se spune că David Lodge s-a inspirat în scrierile sale din propriile experiențe de viață. Totuși, el explică cititorului faptul că, anumite elemente prezentate au o legătură cu realitatea, dar nu ar trebui să se confunde faptul cu ficțiunea. Romanele lui invita la interpretări și îl determină pe cititor să identifice autorul cu un personaj sau altul. Referindu-ne la statutul dublu al lui David Lodge ca profesor și critic literar, scriitorul Bernard Bergonzi sugerează că opera lui Lodge face parte din două categorii diferite, în scopul de a face față divizării proprii sale personalități.

Termenul „Noua Critica” (New Criticism) definește teoria critică ce a dominat critica literară anglo-americană din ultimii cincizeci de ani. De asemenea pretinde că fiecare text are o *unitate centrală*. Responsabilitatea cititorului este să descopere această unitate. Sarcina cititorului este să interpreteze textul, specificând modul în care fiecare parte a acestuia contribuie la unitatea centrală. Primul interes este concentrat asupra *tematicilor*. Un text este redat de către o *persoană* (narrator sau vorbitor) care exprimă o atitudine ce trebuie definită și care vorbește cu un ton ce definește *atitudinea*: ironica, directă sau ambiguă. Noii Critici își definesc de obicei tematicile ca opozitii: viața și moarte, bine și rău, dragoste și ură.

David Lodge întotdeauna lasă loc pentru interpretare. Cititorul nu-și poate forma niciodată o părere la prima vedere. După cum a spus într-una din operele sale critice, ar trebui să existe pește ascunse, care trebuie să fie descoperite și analizate. Cititorii se împiedică de ele, iar apoi savurează cu o plăcere deosebită victoria descoperirii lor, tocmai pentru că nu sunt evidente. Opozițiile tematice identificabile printre trasaturile Noii Critici sunt prezentate în primul roman al trilogiei, *Schimb de Dame*. El insistă să evidențieze două identități naționale, concretizate în persoana unui protagonist britanic versus unul american. Ei aparțin unor culturi diferite, unor obiceiuri, tradiții, moduri de gândire opuse; ei sunt diferiți din toate punctele de vedere. Dar în ceea ce privește acest aspect al lucrării mele, intenționez să comentez mai pe larg în următorul capitol. Este important să ne amintim că, pentru a-i înțelege mai bine ficțiunea, trebuie să analizăm, să discutăm și să citim produsul sau critic, care a fost influențat de pregătirea sa ca profesor. El întotdeauna încearcă să explice. Critica sa poartă amprenta unui profesor care are o conversație deschisă cu studenții săi. Citind ideile sale, se simte nevoia de a aproba sau de a contrazice; niciodată nu putem interpreta faptele după cum par a fi la prima vedere.

Dezvoltarea ficțiunii universitare sau a romanului universitar reprezintă una dintre cele mai mari realizări ale literaturii britanice postbelice. Lumea academică prezintă un spațiu închis cu restricții, rutina familială, structuri ierarhice, intrigă bine-definite. Echivalentul medieval al romanului academic este ficțiunea de mănăstire, reprezentată de către Umberto Eco în *Numele Trandafirului*. În consecință, după cum a observat un critic literar, există două mari structuri narative: una dintre ele are de-a face cu distrugerea unei lumi închise și cu o graduală refacere a acesteia, iar cealaltă structură se referă la tranziția prin această lume închisă a unui personaj care, în final, trebuie să scape de forța ei gravitațională.

Pentru a continua în aceeași notă a criticii lui David Lodge, există două cărți ce dovedesc preocuparea sa pentru Structuralism, fapt evidențiat în *The Modes of Modern Writing* (1977) și *Working with Structuralism* (1981). Structuralismul este o mișcare intelectuală complexă care a devenit importantă în Franța în jurul anului 1950 și a inclus cercetarea antropologului Claude Lévi-Strauss și a criticului literar Roland Barthes. Radacinile structuralismului își au originile în vremea lui Ferdinand de Saussure. Teoria sa referitoare la limbaj se bazează mai degrabă pe un sistem de diferențe interne decât pe asemănări cu obiecte din lumea materială. În această nouă viziune, abilitatea semnului de a reflecta natura și psihicul uman, face posibil acest studiu despre modul cum funcționează cuvintele și imaginile ca un sistem de relații structurale. (Semiologia – un cuvânt analizat de către C. Peirce – studiaza toate semnele care alcătuiesc o cultură. Această înseamnă că, cuvintele au atât **un element de semnificare** cât și un **element semnificat**. **Elementul de semnificare** reprezintă sunetul acustic sau cuvântul material scris, în timp

ce **elementul semnificat** reprezinta conceptul la care **elementul de semnificare** se refera. Utilizarea limbajului este un model pentru a intelege aspecte ale realitatii. Literatura a parut adecvata unei abordari structuraliste din moment ce este in totalitate alcatuita din limbaj.

Roland Barthes observa ca criticismul nu se concentreaza asupra „cuvantului” ci asupra anumitor „formulari lingvistice”. Este un limbaj secundar, ce analizeaza un limbaj primar. Nu se pune problema „adevarului”; doar cea a „validitatii”. Cand avem de-a face cu critica literara, nu putem afirma ca un punct de vedere este adevarat si ca un altul este fals. Ele pot fi adecvate sau valide conform perioadei istorice la care se refera.

The Modes of Modern Writing reflecta eforturile autorului de a interpreta istoria literaturii secolului douazeci din perspectiva relatiei metafora-metonimie. Metafora se refera la lucruri in termeni de asemanare in timp ce metonimia, in termeni de asociere. Astfel, aplicatiile lui David Lodge par a fi relevante in acest sens: scrierile traditionale realiste sunt metonomice in timp ce scrierile moderne tind sa fie metaforice. Charles Dickens si George Eliot sunt reprezentativi pentru realismul metonimic iar Virginia Woolf sau James Joyce sunt cunoscuti pentru operele lor metaforice. Pentru a exemplifica cu lucrarile lui David Lodge, metonimia este prezenta in *Racane, nu ti-e bine, Afara din Adapost si Meserie!*, iar abordarea metaforica este redata in *Ce Mica-i Lumea*.

Autorul a mai scris si alte carti de criticism, printre care mentionam: *Working with Structuralism, After Bakhtin: Essays on Fiction and Criticism, The Art of Fiction, Write On. Occasional Essays, Consciousness and the Novel*. Toate se refera la probleme critice si la relatia dintre cititor-scriitor-text. Dupa cum a observat criticul literar Brian Connery, cititorii lui David Lodge trebuie sa fie capabili sa decodifice parodia pentru a intelege textul. Referitor la acest proces de „codificare” si „decodificare” exista un proiect major implicat, adica deconstructionismul.

Deconstructionismul este o scoala de filozofie si critica literara. Este o teorie a citirii care intentioneaza sa submineze logica opozitiilor in text. Este o teorie post-structuralista bazata pe scrierile lui Jacques Derrida. Deconstructionismul este fundamentat pe rafinamentul, denaturarea si intensitatea sensului sau, conform caruia cunoasterea umana nu poate fi controlata. Limbajul opereaza in moduri subtile si deseori contradictorii deci cu siguranta ne va ocoli tot timpul.

In opinia lui David Lodge o dificultate legata de deconstructionism este ideea de roman ca act international de comunicare. Pana ce scriitorul nu si-a finalizat munca, el nu stie exact ce mesaj transmite, si probabil ca nu va stii nici atunci. Scriitorul descopera ce are de spus in timp ce scrie. Nimeni nu poate avea in minte o imagine bine conturata despre continutul total al unui roman, cu toate detaliile, in orice moment. Mai degraba trebuie sa lucrezi cu fiecare cuvant, cu fiecare propozitie pentru a-ti forma in minte o idee despre ansamblul la care aceste bucatele contribuie.

David Lodge caracterizeaza criticii literari dintr-o tripla perspectiva: in primul rand este vorba despre individul academic, care traieste in spatiul inchis al universitatii, care scrie pentru o audienta implicita, pentru profesori si studenti. In al doilea rand identificam scriitorul creativ, al carui criticism reprezinta „un produs secundar al operei creative”. In al treilea rand exista „liber profesionistul”. Urmatorul pas pentru el este sa devina un scriitor creativ. El scrie critica sub forma unor recenzii, articole publicate in reviste.

Un roman nu este niciodata finalizat; el intotdeauna mai are ceva de comunicat. Romanul se termina doar atunci cand autorul decide sa se opreasca din scris; nu urmeaza un anumit tipar. In consecinta, dupa publicare, romanul este citit si interpretat de diversi cititori, in moduri diferite. Ca urmare, romanul poate fi considerat un mijloc de comunicare.

Un proces de comunicare

In ceea ce priveste comunicarea, *Ganduri Ascunse* este reprezentativ pentru cele ce urmeaza. Dovedind abilitati deosebite in domeniul teoriei literare, autorul subliniaza in acest roman diversele nivele de comunicare pe un fundal academic, redat dintr-o perspectiva comica si amuzanta. *Ganduri Ascunse* este plasat in granitele Universitatii din Gloucester, unde un om de stiinta interesat de partea cognitiva, Ralph Messenger, si o romanciera, Helen Reed, dezbat intrebarea fundamentala a constiintei umane: Ce este? Cum il intelegem? Ralph considera ca creierul este ca un computer paralel, ce ruleaza mai multe programe in acelasi timp. La inceput, Ralph incearca sa o seduca pe Helen dar fara succes. Protagonistul masculin, lipsit de sentimente si mult prea increzator in sine, este un tata iubit de copii sai dar si un sot adulter, cu un interes special fata de femeile frumoase. El crede in puterea explicativa a metodei stiintifice si ii place foarte mult sa dezbata acest subiect cu persoane culte si inteligente precum Helen.

Pe de alta parte, Helen are alt gen de probleme. Dupa moartea sotului sau, ea accepta invitatia de a preda un curs la Gloucester, considerand acest fapt ca o oportunitate de a-si schimba viata si de a o lua de la inceput. Autorul prezinta punctele de vedere diferite ale celor doi eroi: Helen, in primul rand, are probleme cu constiinta (legat de aventura lor) din cauza educatiei sale catolice, in timp ce Ralph vede religia ca pe un rezultat al *Homo Sapiens*, al evolutiei umane. Romanul reprezinta un conflict intre perceptie si realitate; este o comedie sociala care exploreaza relatiile umane. Aventura care ia nastere intre Ralph si Helen se intensifica in momentul in care sotia lui trebuie sa paraseasca orasul pentru a avea grija de tatal ei bolnav.

Totusi, Carrie este constienta de infidelitatea sotului ei si o accepta, atat timp cat el ascunde acest lucru. Helen pe de alta parte, se afla intr-o situatie delicata: fiind prietena cu Carrie trebuie sa fie sincera cu ea, si astfel apar problemele de constiinta. Complexitatea romanului este sporita in momentul in care ea afla despre aventura amoroasa a lui Carrie, si despre relatia pe care pe care a avut-o sotul ei inainte sa moara. Personajele isi schimba atitudinea: Ralph trece de la o siguranta de sine incontestabila, la indoieli privind propria persoana. Dintr-o persoana nesigura si nefericita, Helen devine satisfacuta si multumita, Carrie sfarsind in acelasi mod. Intriga comica exploreaza intrebari despre constiinta si despre problema de a cunoaste gandurile altor oameni. David Lodge marturiseste ca, procesul de scriere al acestui roman a fost unul foarte complex. A efectuat multa munca de cercetare, citind carti despre constiinta umana, s-a imprietenit cu profesori de informatica, ce studiaza tehnologia calculatoarelor, incercand sa asimileze mediul in care traiesc acestia.

In concluzie, dupa cum am observat, devotamentul lui David Lodge fata de critica literara a ramas neschimbat. El incearca sa creeze o punte intre fictiune si problemele critice, desi pare foarte dificil sa faci cititorul needucat sa inteleaga opera sa academica. Am prezentat principiile pe care se bazeaza lucrarile sale de critica, pentru a face mai

inteligibila analiza mea asupra operei lui. Totusi, sper ca aceasta lucrare va scoate in evidenta abordarea mea personala asupra produsului critic al lui David Lodge, si asupra modului cum romanele sale au fost percepute in Romania, evitand a reda un set mecanic de date aplicate la analiza unui text literar.

Dupa ce am studiat critica lui David Lodge am observat ca operele sale sunt orientate in special catre tematicile de baza din romanul de campus: romanul britanic universitar reprezinta o parte a „literaturii privilegiate”. Dar acest subiect legat de mediul academic raportat la elementele analizate in paginile anterioare, va fi explorat pe deplin in urmatorul capitol.

CAPITOLUL II. ROMANUL UNIVERSITAR

Intre Modernism si Postmodernism

De-a lungul secolului XX, in era post-moderna, s-a pus problema daca romanul are vreun viitor. Era evident ca romanul alesese sa insiste asupra vechilor sfere de interes uman, in ciuda formelor variate in care el a fost inovat. Dupa cum explica Virgil Stanciu intr-unul din studiile sale, *Directii in romanul britanic postbelic*, functia de baza a romanului a ramas practic neschimbata in timp: aceea de a spune o poveste semnificativa despre individ in mediul sau social.

El continua cu aceeasi idee, insistand asupra unei intoarceri la realismul care a format un curent puternic in romanul postbelic. Ideea izvoraste din stradania de a face posibile alte moduri de gandire.

Dar acesta nu a reprezentat singurul curent al perioadei, deoarece multi dintre cei mai importanti scriitori se indreptau catre directii relativ diferite. In 1954, William Golding a publicat *Lord of the Flies*, mai putin un roman realist sau, in sens conventional, un roman al anilor '50, din moment ce posedea caracteristicile unui mit. Acestuia i-a urmat Iris Murdoch, a carei opera apartinea fabulatiei si nu realismului, insistand asupra fanteziei si simbolismului. Perioada care a reafirmat realismul a fost de asemenea perioada dizolvării sale. Fictiunea lui Anthony Burgess, un scriitor de origine catolica, era un pas inainte in cariera bogata, inventiva si experimentală ce avea sa urmeze. El era interesat de pacat si de sensul social al dezastrelor, de limbaje si coduri.

In anii '60, romanul britanic era pe cale sa fie redescoperit. Realismul a intrat in vizorul lui John Fowles. El era foarte interesat de Existentialism si Realism Magic. Existentialismul era o filozofie, dar si o literatura (o varietate de romane, povesti, piese puternice) si un mod de viata. Scrierile sale au adus un mesaj similar: unul sumbru, o viziune asupra desertaciunii existentei, pierderea semnificatiei in experienta.

Pe la mijlocul anilor '70, s-a remarcat o noua generatie de scriitori britanici, reprezentata de Martin Amis. Ei nu prea tineau cont de conventiile realismului, fiind interesati in mod special de grotesc si fantastic. Intre timp, David Lodge contrasteaza doua lumi academice relativ diferite: postmodernismul fictiv american care se intersecteaza cu realismul social britanic.

Unul dintre cele mai remarcabile progrese din literature britanica postbelica a fost dezvoltarea *fictiunii universitare* sau a *romanului de campus*. Utilitatea si atractivitatea campusului universitar pentru romancier pot fi explicate foarte usor. In primul rand, dupa cum arata Elaine Showalter, cititorilor le place sa citeasca despre lumea in care ei traiesc. Universitatea este un spatiu inchis, cu propriile sale norme si valori, si care

abunda de posibilitati de intriga. Oamenii prezentati in acest univers sunt amenintati din exterior. Ei se afla in acest spatiu doar temporar, fapt ce confera universitatii o anumita vulnerabilitate.

Ideea de a scrie despre mediul academic isi are originile undeva in trecut, in Evul Mediu, dupa cum se mentioneaza in Prologul de la *Canterbury Tales*, unde Geoffrey Chaucer descrie "Savantul de la Oxford". Pana in secolul trecut, individual academic era portretizat ca un personaj negativ, ca un raufacator sau ca un prost. Savantul contemporan de la Oxford este diferit, desi a pastrat o anumita rezerva, detasare de lumea „reala”. Abisul pe care David Lodge incearca sa-l minimalizeze de-a lungul operelor sale critice, reprezinta o problema care a preocupat prima data, personajele academice ale lui Chaucer, indicand catre cele doua lumi, catre puntea ce trebuie stabilita intre mediul universitar si taramul oamenilor de rand. Acest element a fost observat de timpuriu in romanul universitar. Profesorii sunt vazuti ca si indivizi ce vorbesc mai mult decat ii poate asculta orice om. In *Ce Mica-i Lumea*, profesorul preda la pereti, plictisindu-si toti colegii.

Romanul academic a inceput sa fie la moda in jurul anului 1940. Jocul academic al ofenselor sexuale si scolastice era un bun exemplu pentru desconsiderarea standardelor absolute. S-a demarat o analiza a vietii politice din anii '60. Totusi, daca ar fi fost doar lipsa granitelor decorului universitar ceea ce a facut romanul atat de irezistibil, ne-am astepta sa vedem mult mai multe referitor la fictiunea militara, la cea monastica sau la alte tipuri de naratiuni plasate intr-un spatiu inchis.

Perspective asupra literaturii: Kingsley Amis si Malcom Bradbury – preambul pentru fictiunea academica a lui David Lodge.

Primul autor care a scris din aceasta noua perspectiva despre romanul universitar a fost Kingsley Amis. Anii cincizeci au fost martorii aparitiei unei literaturi bazate pe nemulțumire si protest, care nu depindea de nici un grup sau ideologie de partid ci era centrata pe individ (in special pe indivizi proveniti din categoriile sociale de jos), in ambitioasa sa confruntare cu un sistem de caste sociale, privilegii si perceptive desarte. Lucku Jim (1954) este considerat a fi certificatul de nastere pentru miscarea „The Angry Young Men” in proza, tragand primul semnal de protest in aceasta directie. Amis a initiat un nou curent. Povestea lui Jim Dixon, tanarul lector de istorie intr-o universitate provinciala, care este in mod comic, in dezacord cu cultura academica, artistica si sociala a celor mai in varsta, a captat o stare puternic contemporana. In multe privinte, cartea este o comedie traditional romantica: Jim, inocentul comic, captiv in cultura altora, care intotdeauna vede ca imparatul nu poarta haine, primeste vechea binecuvantare a comediei si a norocului care este de partea sa. Prin oportunitatile sociale, el este scos din mediul culturii familiare, intrand in contact cu un alt tip de cultura pe care el nu poate sa o accepte si nici sa o inteleaga. Scepticismul lui Dixon despre meseria pe care trebuie s-o presteze il determina sa se implice in tot felul de revolte. Resentimentele sale, totusi, se dezvolta sub forma unor stangacii, facandu-l sa treaca prin dezastre provocate de betie, cu cearsafurile arse si cu prezentarea unui curs.

Ca un academic intr-o universitate provinciala, Dixon nu reuseste sa accepte valorile academice ale celor mai in varsta, si in special cele ale sefului sau de departament. Finalul face romanul sa para mai degraba o comedie decat o critica sociala

la adresa miscarii „The Angry Young Men”, cum era considerata a fi la vremea respectiva. „Norocul” sau de la sfarsitul romanului exemplifica de asemenea, o tendinta de reconciliere cu societatea si nu o dorinta reala de a o schimba sau de a o imbunatati. Chiar daca este un rebel fara cauza, un radical fara program, el decide in favoarea compromiselor si a aprobarii sociale.

Kingsley Amis a fost el insusi un profesor universitar de literatura si un critic literar, la momentul cand a scris aceasta carte. Romanul universitar romantic, odata mutat din spatiul Oxbridge, devine „roman de campus”, plasat intr-o lume unde cultura nu este obtinuta ca ceva ce i se cuvine de drept individului, ci ca un lucru pentru care se lupta; este o lume unde au loc tranzitii sociale rapide. Astfel, romanele sale au incorporate un simt al scopului serios, critic-literar. Dupa cum sugereaza David Lodge, practica sa creativa este in mod clar relationata cu fictiunea anilor cincizeci: el si Malcom Bradbury sunt cei mai importanti scriitori britanici care ii urmeaza romanului lui Kingsley Amis, *Lucky Jim*, prin prezentarea comica a vietii universitare. Autor al unui numar de romane care investigheaza lumea academica cu sarcasm, el a fost deseori comparat cu David Lodge, contemporanul sau, ca exponent britanic al genului romanului de campus. Cartile lui Bradbury sunt evident mult mai sumbre in atitudine si mai putin vioaie in stil si limbaj.

Traditia romanului comic, una dintre cele doua mari directii in evolutia fictiunii britanice, cu siguranta a devenit mai rafinata, mai complexa si mai diversificata din momentul in care viata academica a ajuns in vizorul mai multor scriitori britanici, transformandu-se totodata intr-o viziune comica asupra vietii. Observam ca pofta trupeasca umana, sau mai bine spus, elementul de sex, reprezinta o punte metaforica intre reprezentantii romanului academic. Totusi, din moment ce acest subiect este in stransa legatura cu catolicismul si cu problema pe care acesta a expus-o de-a lungul timpului, referitor la cuplurile tinere, il voi discuta in urmatorul capitol.

„Schimb de Dame” sau Mediul Academic Britanic si American

In opera sa, David Lodge a amestecat trei tipuri de romane: povestea cu detectivi unde scopul este rezolvarea unei enigme, *Bildungsromanul* (sau romanul devenirii) si romanul de campus care prezinta problemele economice, sociale, culturale si politice ale unei natii. Acest al treilea tip de roman satirizeaza profesionistii, stereotipurile, curentele educationale, problemele contemporane.

David Lodge este unul dintre cei mai de succes scriitori de romane universitare. Nu-l putem separa pe David Lodge scriitorul de David Lodge, criticul. Critica sa este reflectata in fictiune. A inceput prin a acorda mai multa atentie romanului realist, dar mai tarziu, el a inclus in opera sa critica o gandire structuralista. Romanele sale sunt situate intre realism, modernism si postmodernism.

Romanele lui David Lodge au doua elemente consistente, ce apar in forme si proportii diferite, de la carte la carte: in primul rand exista tematicile catolice, iar in al doilea rand, scriitorul se amuza cu viata academica.

Fictiunea sa de campus este cuprinsa in trei romane publicate intre 1975 si 1988: *Schimb de Dame*, *Ce Mica-i Lumea* si *Meserie!*. Ele sunt plasate partial sau in totalitate in universitatea si in orasul Rummidge. In ciuda continuitatii decorului si a personajelor din cele trei romane, ele nu au fost concepute de la bun inceput ca o trilogie. Fiecare roman

ramane formal si tematic distinct, desi au fost unificate sub titlul de *Trilogia lui David Lodge* in anul 1993.

Cei doi protagonisti, ambii in varsta de patruzeci de ani, sunt Phillip Swallow, lectorul mediocru britanic de la universitatea din Rummidge si americanul Morris Zapp, profesorul recunoscut de la Euphoric State. Ei sunt pe cale sa inceapa un schimb de experienta de jumatate de an, fiecare fiind trimis la universitatea celuilalt, ca parte dintr-un program organizat de cele doua institutii. Intriga, ce se afla undeva in fundal, este o dezbateri asupra diferentelor si asemanarilor socio-culturale si educationale intre cele doua natii reprezentate prin peisajul din Birmingham si Berkeley. Autorul a creat o lume imaginara, desi exista in ea un sambure de adevar. Vorbind din punct de vedere istoric, perioada a fost caracterizata de proteste studentesti, de feminism si tulburari civile evidentiata in lumea academica a lui David Lodge.

Naratiunea din *Schimb de Dame* utilizeaza tehnici variate de redare a fiecarui capitol intr-o maniera diferita, printr-o corespondenta intre barbati si sotiile lor, prin articole de ziar.

Pe fundalul acestei povesti se afla in plina desfasurare miscarea de eliberare a femeilor, precum si o revolta a studentilor. Studentii din ambele campusuri doresc mai multa putere in consiliul de conducere al universitatilor. Acest fapt dovedeste influenta americana asupra mediului englezesc, din moment ce fictivul campus Euphoria a cedat in fata solicitarilor studentilor cu cativa ani in urma, oferindu-le studentilor oportunitatea de a-si publica parerile despre cursurile care le sunt predate.

Ultimul capitol este scris sub forma unui scenariu de film. Protagonistii se intalnesc in paginile de final, intr-o camera de hotel, discutand despre istorie, sex, literatura, incercand sa-si rezolve fiecare situatia sa personala. In cazul unui film, lucrurile sunt diferite. Intotdeauna stim cand o carte se apropie de final, in timp ce in cazul unui film, nu exista semnale ca sfarsitul ar fi pe aproape. Este o comedie cu conotatii sexuale si fiecare incident sau locatie din naratiune are un echivalent. Personajele nu fac schimb doar de posturile din universitate, ci si de sotii, valori, atitudini si limbaj. Deoarece cartea risca sa devina prea simetrica si predictibila, David Lodge a decis sa insereze un element de varietate si surpriza, scriind fiecare capitol intr-un format sau stil diferit. Multi critici care i-au citit romanele s-au intrebat cum a reusit el sa finalizeze aceasta opera cu o incheiere de nedeterminare radicala a unui subiect care pana atunci fusese extrem de regulat si de simetric in structura. *Schimb de Dame* critica mediul universitar, scotand in evidenta lectorii britanici slab pregatiti si nemotivati, alaturi de atitudinea de lenesi a studentilor. Reprezinta totodata o critica la adresa sistemului american, datorita unui interes deosebit manifestat fata de numarul de articole pe care un lector le-a publicat, in loc sa fie interesat de abilitatile profesorilor. Din acest punct de vedere, *Schimb de Dame* este foarte asemanator cu *Lucky Jim*.

In concluzie, se poate spune ca acest roman foloseste patru stiluri diferite: o combinatie de elemente narrative si dialog, o sectiune bazata pe un schimb de scrisori intre cele doua parti, un capitol in care faptele sunt redade prin intermediul articolelor de ziar si in cele di urma, o sectiune scrisa ca un scenariu de film. La inceput, David Lodge nu a avut intentia de a scrie o trilogie dar ideea unui „roman de campus global” i-a oferit posibilitatea de a încorpora noi procedee stilistice, noi perspective si multe participari la conferinte internationale.

„Ce Mica-i Lumea” Povestilor Amoroase in Microcosmosul Vietii Universitare

„Moartea romanului” mentionata in prima carte, este explorata in mod diferit in *Ce Mica-i Lumea*. Subtitlul, *O Poveste din Mediul Universitar*, dovedeste decizia lui David Lodge de a folosi tehnici narative mai vechi in locul fictiunii realiste. El aduce in prim plan romanta medievala. Elementul esential al intrigii intr-o astfel de poveste este aventura, ea fiind reprezentata de o cautare. Eroii abordati sunt definiti in doua linii mari: acestia sunt fie divini fie umani.

Ce Mica-i Lumea este o versiune a cautarii medievale de aventura, unde eroii merg la conferinte academice in loc de pelerinaje. Reprezinta o satira puternica a literaturii contemporane si a ideilor critice. Universitatile imprastiate in toata lumea au fost reunite intr-un singur campus global „intr-o lume mica” unde „toata lumea cunoaste pe toata lumea”.

Desi romanele sale au subiecte diferite, ele se aseamama prin lumea fictionala pe care autorul o creeaza. E vorba despre universuri mici, limitate la spatiul si la schema temporala in care au fost plasate, la numarul de personaje atribuit. Actiunea se desfasoara in acelasi loc imaginar, Rummidge, unde intalnim doua figuri cunoscute: Philip Swallow si Morris Zapp. Primul a devenit Sef al Departamentului de Engleza din Rummidge. A publicat o carte despre Hazlitt, a devenit mai destrabalat si mai putin inocent decat in cartea anterioara, avand o slabiciune pentru femeile frumoase si tinere. Morris Zapp continua sa comenteze observatii lipsite de valoare, care-l „chinuie”: calatorii la conferinte, zboruri ieftine, telefoane cu formare directa a numarului, fotocopiatoare si impactul acestora asupra vietii academice.

Ce Mica-i Lumea, la fel ca si *Schimb de Dame* contureaza aventuri amoroase, nefericire, lectura relaxanta si scris inventiv. In lumea academica creata de David Lodge, ideile sunt furate, carierele se dezvolta din prost noroc, cartile publicate sunt ignorate, profesorii calatoresc la tot felul de conferinte, legaturi sentimentale abandonate, studente ce-si seduc profesorii, casnicii destramate, prostituate, confuzii (Angelica si sora ei geamana), femei ce devoreaza barbati (triumful fizic amoros dintre Fulvia Morgana, Morris si sotul ei). Din cauza ca romanul risca sa devina prea superficial datorita multitudinii de personaje si evenimente care se petreceau intr-un ritm extrem de alert, autorul a decis sa introduca un element unificator, adica, mult ravnitul post UNESCO pentru teorie literara. *Ce Mica-i Lumea* este o continuare a romanului *Schimb de Dame* insistand asupra elementelor de intertextualitate si analizand toate metodele unei opere literare, pentru a încorpora, rescrie sau parodia evenimente, fapte. David Lodge il mentioneaza pe Chaucer, cu *Canterbury Tales* chiar de la inceput. El observa ca pelerinii acelor vremi au un corespondent in realitatea vietii cotidiene, adica profesorii ce calatoresc la conferinte.

Coincidentele sunt tipice pentru abordarea autorului. Fiind un roman comic, autorul a avut ocazia sa le exploateze la maxim, de dragul amuzamentului pe care il genereaza. Romanele distractive si personajele nonconformiste il pot induce in eroare pe cititor determinandu-l sa confunde fictiunea cu realitatea. Exista un fragment in roman care ilustreaza aceasta afirmatie. Se refera la momentul cand profesorul Morris Zapp, fiind retinut in Milan din cauza unei greve a angajatilor de la serviciile publice, este invitat cu ospitalitate de Fulvia Morgana, o profesoara bogata de studii culturale, sa-si petreaca noaptea in casa ei. Deoarece ei tocmai s-au cunoscut in avionul ce venea de la

Londra, ea devine tot mai interesata de persoana lui, cand isi da seama ca fosta lui sotie este Desiree, faimoasa autoare a romanului feminist de succes, *Difficult Days*. Zapp incearca sa-i explice ca romanul este doar partial biografic si ca nu este adevarat in totalitate. Dar din moment ce ea deja a confundat realitatea cu fictiunea, si ia ad literam tot ce scrie in carte, Fulvia isi continua planurile de a-l seduce. Asemeni ei, multi cititori sunt curiosi de „adevarata poveste” din spatele fictiunii. Cititorii doresc sa cunoasca istoria personala a autorului si de aceea multe sotii de romancierii si alte rude sunt direct afectate de modul cum este perceputa fictiunea.

Comedia este de asemenea redată prin procedee stilistice specifice. Astfel, comedia obiceiurilor este derivată de la cuvântul „fapt” în timp ce intrigile multiple (cautarea, aventura, iubirea, misterul) aparțin lumii fictive. Provocarea pentru autor era să creeze o comuniune perfectă între aceste două dimensiuni în scopul de a atrage atenția cititorului. Într-o altă lucrare critică a lui David Lodge, *Arta Fictiunii*, el explică faptul că, momentul de „revelație” în geneza cărții *Ce Mica-i Lumea* l-a constituit constientizarea oportunității de a baza o satiră comică despre călătoriile academice, conferințele internaționale și profesorii competitivi, pe povestea *Regelui Arthur și Cavalerii Mesei Rotunde*, și pe încercarea lor de a găsi Graalul. Autorul face de asemenea referire la *The Waste Land* al lui T. S. Eliot. De fapt întreaga carte este un „Roman al Graalului”, un labirint de personaje și evenimente care se împletesc cu motive stilistice prezentate în prima parte a trilogiei.

Un labirint de critica și fictiune. *Schimb de Dame* și *Ce Mica-i Lumea*.

Analiza celor două romane de campus dintr-o perspectivă critică, adică *Schimb de Dame* și *Ce Mica-i Lumea*, s-a dovedit a fi o sarcină foarte dificilă, deoarece granițele dintre aceste două tărâmuri sunt complet incetosate și este dificil de înțeles unde se termină critica lui David Lodge și unde începe fictiunea sa. *Schimb de Dame. Povestea a Două Campusuri* (1975) combină lectura realistă cu metafictiunea. *Ce Mica-i Lumea. O poveste din Mediul Universitar* (1984), pe de altă parte, nu urmează un tipar anume ci discută cele mai curente practici literare. Prezintă aventurii scoate în evidență aluziile literare și metafictiunea.

Deși unii critici au etichetat cele două romane ca fiind satirice, Brian Connery îi contrazice, sprijinind mai degrabă ideea de carnavalesc. Elementul de carnaval reprezintă o lume orientată către viitor, o combinație unde totul este schimbat și reinnoit. Un element caracteristic este rasul. Analizând afirmația lui Tony Tanner, David Lodge pretinde că este impresionat de durabilitatea adulterului ca tematică în fictiune. Dar din moment ce, cele două romane de campus sunt redată într-o manieră comică, autorul a decis să excludă orice dureri sau dificultăți pe care adulterul le-ar putea cauza. Pentru a înțelege faptul că aceasta este doar o lume tranzitorie, trebuie constientizat faptul că în cele din urmă, toate visele se sfârșesc.

Gesturile lui Philip Swallow, emoțiile și reacțiile se repetă tot timpul în diversele situații în care este implicat. De exemplu, când începe o aventură amoroasă cu Joy, întreg corpul îi tremură în același mod în care i s-a mai întâmplat când a întâlnit-o pe Hilary. În aceasta a doua carte a trilogiei, el experimentează din nou sentimentul iluziei, într-un colt îndepărtat al Turciei, Greciei și Israelului de această dată, fiind convins că o iubeste pe Joy. Relația lor este condamnată să se sfârșească, așa cum se întâmplă de altfel cu toate

visele. Romanticismul nu poate dura in lumea reala. Philip respinge schimbarile permanente, pretinzand ca obisnuinta distruge tot, referindu-se la aventurile lui cu Desiree sau Joy. El crede cu tarie ca fructul interzis este dulce, deci, daca autorul ar fi materializat vreuna dintre aceste aventuri si ar fi transformat-o intr-o casnicie, toate sentimentele de iluzie si magie care au invadat simturile cititorului ar fi fost distruse.

In consecinta, chiar si cei mai critici cititori nu pot gasi un cuvânt mai potrivit pentru a-si exprima pararea despre acesata „mica lume” pe care David Lodge a creat-o, decat „Meserie”.

„Meserie”. O Perspectiva Realista între Industrie si Mediul Educational.

Meserie! nu este la fel de amuzanta ca si celelalte doua carti ale trilogiei, lipsindu-i procedeele stilistice de carnivalesc. Dar totusi, nu-si pierde simtul umorului, nefiind restrictionata absolut la mediul academic. Are de-a face cu o societate mult mai complexa, iar problemele aici discutate oscileaza între profesorii universitari si lumea afacerilor si a productiei. Deci Meserie! este mai aproape de istoria contemporana, fara prea multe elemente de mit si fantezie.

Romanul este plasat in anii prim ministrei Thatcher din Marea Britanie, cand reducerile de personal au determinat pierderi in balanta interna si in independenta economica, dupa cum remarca Bakhtin. Este o parodie a romanului industrial al secolului al XIX-lea, prezentat pe fundalul unor relatii amoroase, la fel ca in cele doua romane anterioare, formand un amestec de industrie, traditie universitara si adulter.

Intalnim niste figuri familiare, dar protagonistii sunt creatii noi. Vic Wilcox este un inginer devenit om de afaceri. Dupa ce a trecut prin momente foarte dificile el a devenit manager al unei companii tehnologice din Rummidge. El este dur, rabdator si stie exact de ce este nevoie pentru a reusi in mediul afacerilor. Primul sau contact cu mediul academic se produce in timp ce mergea catre serviciu. In fiecare zi el trebuie sa treaca pe langa Universitatea Rummidge. Isi aminteste vag, ce a studiat la scoala. Este un teritoriu strain pentru el, un amestec de frica si dispret. Protagonista este Dr. Robyn Penrose, un lector temporar la Universitatea Rummidge, pentru cursul Literatura Engleza si Studii Feminine. Ea este prezentata ca o intelectuala agreabila dar naiva, ignoranta fata de modul cum societatea functioneaza de fapt. Desi este experta in romanul secolului XIX, nu stie nimic despre acest domeniu.

Philip Swallow ii ofera oportunitatea de a participa intr-o schema care va permite inlaturarea barierelor dintre mediul academic si lumea din exterior. Astfel, David Lodge creeaza “The Industry Year Shadow Scheme”, ceea ce inseamna ca ea urmeaza sa petreaca o zi pe saptamana in compania lui Vic Wilcox, in calitatea sa de reprezentant al mediului industrial. Ea trebuie sa devina „umbra” lui si sa-l urmeze pretutindeni, sa-l insoteasca; ea trebuie sa priveasca si sa invete cat mai multe lucruri posibile despre comert si industrie.

David Lodge trece dincolo de aparente, opreste ironia, ia lucrurile mai in serios, insistand asupra vietii interioare a personajelor. Cei doi protagonisti devin astfel reali, sau, altfel spus, „viata transformata in fictiune vie”. Multi critici au considerat ca viata de familie nu este compatibila cu o cariera de profesor universitar. Se presupune ca femeile cu o cariera isi pierd feminitatea, sunt lipsite de sentimente, si nu le intereseaza modul cum arata. Sunt incapabile de a avea grija de o familie, de o gospodarie, devenind frigide.

Intriga din *Meserie!* a fost astfel creata incat sa dovedesca ca este si un roman de idei. Argumentele rostite de Vic si Robyn reflecta personalitatea fiecaruia. Ei deseori se antreneaza in dezbateri pe tematica culturii engleze si efectele industrializarii. Robyn este reprezentativa pentru traditia intelectuala, pentru civilizatia industrială. Pe de alta parte, Vic sprijina ideea ca fara bogatie nationala obtinuta intr-o lume aspra si competitiva, nici una dintre valorile academice pe care Robyn le promoveaza nu ar putea sa reziste. Dar interesul lui David Lodge nu este centrat exclusiv pe comedie. Romanele sale ridica niste intrebari despre studiul academic al literaturii, reusind sa scrie acest roman in intregime in traditionala persoana a treia. *Meserie!* nu este considerat ai fi un experiment, ci un punct de vedere incisiv pe care autorul il scoate in evidenta adresandu-se din cand in cand in numele sau, le persoana intai „Eu”.

Intreg romanul are o viata a sa. Personajele il populeaza, in timp ce cuvintele si actiunile il fac pe cititor sa se intrebe la fiecare pagina oare ce va urma. Finalul romanului se indeparteaza de realism, sugerand o poveste sumbru-fericita, romantica. Concluzia acestui roman este diferita din punctul de vedere al genurilor literare, dar totusi este o comedie iar astfel de opere se sfarsesc mai mult sau mai putin intr-un ton fericit sau ... devin altceva.

„Trei moduri se a spune o poveste” sau legatura dintre roman, scenariu de film, si scenariu de teatru.

Exista trei modalitati „de a spune o poveste” adica, romanul, scenariul de teatru si scenariul de film, ce pot fi distinse pe fundalul dezvoltarii si controlului artistic. Ele arata modul in care opera este receptionata de audienta, ceea ce este in stransa legatura cu mijloacele formale pe care le utilizeaza pentru a comunica. David Lodge considera ca mediul unui romancier este doar „aproape” exclusiv limbajul, pentru ca exista alti factori care ar putea influenta receptia romanului. Ilustratiile de pe coperte care au avut si inca mai au un puternic impact asupra cititorului au o importanta cruciala in vinderea romanului. Cartile au marele avantaj de a putea fi citite oriunde – in tren, pe plaja, in avion. Productia unui film implica actori, voci si gesturi, lumini, muzica, imagini, elementul de spectacol fiind mai proeminent ca oriunde. *Meserie!* a devenit ceva mai mult decat un roman, datorita faptului ca multi romancieri britanici au scris mai multe scenarii de film originale, sau chiar adaptari pentru ecran.

Adaptarea romanelor pentru televiziune implica un proces de reducere, condensare si stergere, mai degraba decat expansiune. De obicei dureaza mai mult realizarea unei actiuni decat citirea unui raport scris despre acelasi fapt. In timpul adaptarii romanului *Meserie!*, autorul a trebuit sa renunte la multe fragmente de dialog si descrieri narative.

David Lodge a decis in 1985 sa vanda televiziunii Granada, drepturile operii sale *Ce Mica-i Lumea*, iar in 1988 aceasta a devenit un serial in sase parti. Rolul sau dublu s-a schimbat. Daca pana acum ne-am referit la el ca profesor pe de o parte si romancier sau critic literar pe de alta, acum trebuie sa ne concentram atentia asupra scriitorului de fictiune si asupra scenaristului. Daca analizam cele trei forme – roman, piesa de teatru, scenariu de film – dintr-o perspectiva teoretica, observam ca romanul este cel mai in masura sa reprezinta gandurile si subiectivitatea experientei.

Dar *Ce Mica-i Lumea* si *Meserie!* nu reprezinta singurele experiente de acest gen. Daca aceste doua capodopere s-au bazat pe un roman pentru a fi adaptate pentru televiziune, de aceasta data discutam despre un roman bazat pe o piesa care a fost jucata la Birmingham Repertory Theatre in 1998. Este vorba despre una dintre cele mai recente carti ale autorului, intitulata *Crudul Adevar*, si datorita acestui fapt, uneori, descrierile teatrale par a fi indicatii scenice.

Chiar daca o carte este obiectiva, ea spune multe lucruri despre personalitatea si preocuparile scriitorului. O intrebare, deseori poate spune mai multe despre o persoana decat raspunsul. Un secret ascuns este o referire dureroasa la slabiciunea unei persoane. Aceasta nuvela a lui David Lodge se refera la diferenta dintre fictiune si jurnalism, ambele importante pentru ceea ce eu am studiat personal.

Crudul Adevar relateaza elemente din domeniul media si din „cultura barfei si a invidiei” pe care o genereaza, sau „jocul faimei”, dupa cum „Adrian”, un personaj din poveste afirma. Dintr-o abordare jurnalistica, exista atat de multa publicitate senzationala astazi, incat oamenii confunda succesul cu adevaratele realizari; iar datorita autorului de editoriale este de a reaminti oamenilor diferenta.

Totusi, el continua sa adapteze pentru televiziune o alta carte, o piesa de data aceasta, intitulata *The Writing Game*. Aceasta piesa il provoaca pe cititor la ras. Ea reda relatia a trei scriitori care sunt indrumatori intr-un scurt stagiul de specializare pentru studentii inscrisi la un curs de scriere creativa – relatii de putere profesionala si sexuala, posesiune si rivalitate.

In concluzie, devotiunea manifestata de David Lodge fata de roman si mai ales fata de romanul universitar a ramas neschimbata. Dupa parerea mea, incercarile sale de a plasa o punte intre critica si fictiune, intre industrie si mediul academic, intre fictiune si realitate au fost indeplinite cu success.

Cu aceasta lucrare am incercat sa ajut cititorul sa inteleaga dimensiunile prezentate de mediul academic si de indivizii care-l populeaza, concentrand atentia, de asemenea, asupra spiritualitatii, inteligentei si umorului in procesul de creare atat a romanului cat si a adaptarii pentru televiziune. Daca aceasta tematica legata de spatiul universitar i-a fost insiprata autorului de propria sa experienta de viata, voi continua in urmatorul capitol, cu o alta problema majora, dezbatuta de David Lodge, adica Catolicismul si influenta sa asupra cuplurilor tinere din acele vremuri.

CAPITOLUL III. CATOLICISMUL IN ROMANELE LUI DAVID LODGE. PRIMELE EXPERIENTE.

Atmosfera Catolica – Influenta Religioase si Literare

In timp ce in capitolul anterior am discutat si explorat produsul universitar al lui David Lodge, cititorul trebuie sa observe ca scriitorul a creat un roman care combina mediul academic si cealalta tematica majora inspirata din propria experienta a autorului, adica catolicismul, in *Muzeul Britanic S-a Daramat*. In ciuda elementelor comice

generate de subiectul universitar pe de o parte, dintr-un punct de vedere religios, scoate in evidenta interdictia contraceptiei indurata de catolicii casatoriti in anii 1960.

Biserica Romano-Catolica reprezinta biserica crestina in deplina comuniune cu Episcopul Romei. Originile sale se afla in prima comunitate crestina fondata de Iisus Hristos si raspandita de cei Doisprezece Apostoli. Biserica Catolica este cea mai mare biserica crestina din lume. Conform Anuarului Statistic al Bisericii, o sesime din populatia lumii, apartine acestei biserici. Al Doilea Consiliu Vatican a reprezentat un moment hotarator in procesul reformelor Bisericii Catolice. Acest consiliu a decis sa-i ajute pe toti oamenii moderni sa inteleaga invatamintele istorice ale Bisericii Catolice, prin emiterea mai multor documente legate de libertatea religioasa, natura bisericii, misiunea laicilor sau revizuirea liturgiei. Catehismul Bisericii Catolice prezinta credinta si doctrina catolica. Adeptii sai considera biserica drept o institutie a salvarii pentru oameni, fondata de Iisus Hristos si indrumata de Duhul Sfant.

Conform reglementarilor Latine, doar celibatarii pot fi hirotonisiti ca preoti. Rareori au fost hirotonisiti barbatii casatoriti, dar doar protestantii care au devenit catolici. In toate bisericile catolice, casatoria este interzisa dupa hirotonisire. Un preot casatorit a carui sotie moare nu are voie sa se recasatoreasca.

O alta problema dezbatuta de biserica catolica este Viata Dedicata. Se refera la viata religioasa, la virginitatea dedicata bisericii si la institutiile seculare. Acestea reprezinta modalitati de viata crestina pentru cei care si-au luat un angajament public cum ar fi un juramant de castitate, de saracie sau de supunere. Un individ devine membru al bisericii catolice daca este botezat in biserica. Daca cineva renunta la religia sa catolica (asa cum procedeaua multe dintre personajele lui David Lodge), iar apoi se razgandeste, acesta va fi primit inapoi in sanul bisericii dupa ce merge la confesiune.

In ciuda eforturilor manifestate de biserica catolica incepand cu Al Doilea Consiliu Vatican, de a stabili legaturi cu organismele crestine, cautarea reconcilierii, hirotonisirea la preotime a femeilor sau acceptarea relatiilor homosexuale in alte biserici, s-au dovedit a fi obstacole imposibil de trecut.

Mai surprinzator este faptul ca, in ciuda restrictiilor impuse in ceea ce priveste viata sexuala, incepand cu 1985, au fost estimate aproximativ 1400 de procese pentru abuz sexual intentate preotilor Romano-Catolici, care au fost acuzati de pedofilie. Relatia dintre teologie si filozofie este o alta problema dezbatuta de Biserica Catolica. Odata cu secolul saisprezece au fost instituite universitati, departamente de filozofie morala explorate dintr-o perspectiva catolica. Iertarea a fost studiata ca un element distinct fata de religie, deoarece stiinta incepe sa puna la indoiala conceptele religioase.

Biserica se opune activitatilor care ar putea distruge viata divina, cum ar fi eutanasierea sau avortul. Biserica nu sprijina ideea conform careia sexul este un pacat. Biserica Catolica exprima a adanca preocupare pentru oamenii care cauta sa-si satisfaca poftele sexuala in afara mariajului. Activitatea sexuala in afara patului conjugal este considerata a fi un pacat, deoarece casatoria este vazuta ca un simbol al iubirii dintre Dumnezeu si umanitate.

Invataturile Catolice definesc ca pacate tipurile de raporturi sexuale cum ar fi: violul, concubinajul, adulterul, pornografia, prostitutia, masturbarea sau actele homosexuale si chiar contraceptia. Din acest punct de vedere, Biserica Catolica a fost foarte mult criticata. Este acuzata pentru ca a impus ideea de fidelitate, abstinenta

sexuala, a interzis folosirea prezervativelor care reprezenta o strategie de a preveni sarcinile nedorite, bolile cu transmitere sexuala si raspandirea SIDA.

Religiile au pareri diferite in legatura cu masurile anticonceptionale. Biserica Romano-Catolica accepta doar metoda Planificarii Familiare Naturale. Adolescentii primesc educatie sexuala in scoli, in ceea ce priveste comportamentul sexual uman, anatomia reproductiva, bolile cu transmitere sexuala (BTS), aspectele sociale ale raporturilor sexuale. Sub influenta Catolicismului unele tipuri de educatie din Statele Unite promoveaza abstinenta sexuala pana la casatorie, fara a furniza informatii despre metodele de contraceptie. Doctrina catolica sugereaza ca Dumnezeu a creat raporturile sexuale pentru a fi atat unificatoare cat si procreative. Biserica considera abstinenta ca fiind moral acceptabila (la fel ca si preludiul in relatiile sexuale in cazurilor cuplurilor casatorite), in timp ce actele orgasmice si metodele contraceptive artificiale sunt atitudini pacatoase. Toate aceste aspecte au fost ilustrate in *Humanae Vitae*. Aceasta este o scriere enciclica apartinand lui Papa Paul VI si promulgata in 1968.

Biserica Catolica este de acord cu Metoda Temperaturii Bazale, care se refera la o observare stiintifica a temperaturii, a mucusului intern si extern, inregistrand aceste date zilnic intr-un calendar. Unele cupluri folosesc termometrul sau grafice fotocopyate. Altii considerau ca metoda Planificarii Familiare Naturale ajuta la reducerea ratei divorturilor, ajutand cuplurile sa comunice mai bine de-a lungul intregului mariaj. Astfel, raportul sexual este mai apreciat atunci cand se intampla, in timp ce in rest, partenerii au suficient timp la dispozitie pentru a-si manifesta afectiunea si pentru a-si exprima dragostea pe care si-o poarta. Pe de alta parte, mai multi oameni sustin ca abstinenta, innabusirea dorintelor sexuale poate duce la sentimente de frustrare si izolare.

Pe acest fundal creat de Al Doilea Consiliu Vatican, David Lodge s-a remarcat ca scriitor de fictiune catolica. Originile sale nu apartin in totalitate Bisericii Catolice deoarece tatal sau nu a fost catolic, iar el nu a avut frati.

„Muzeul Britanic S-a Daramat” sau Un Individ din Mediul Academic – Victima a Restrictiilor Catolice

Motivul prezentarii de mai sus este de a introduce cititorul in atmosfera catolica a urmatoarelor patru romane ale lui David Lodge, centrate pe probleme religioase. *Muzeul Britanic S-a Daramat* este o carte despre interdictia contraceptiei in randul catolicilor, si despre consecintele dezastruoase pentru eroul fatal nascut sub numele de Adam Appleby. S-a putea ca Muzeul Britanic sa nu se darama, dar Catolicismul este foarte aproape de margina prapastiei. O sotie ce isi ia zilnic temperatura pentru a stii cand e sigur sa faca sex, un sot hartuit de un scuter vechi si ieftin care sfarseste intr-o explozie arzand un manuscris pretios, plus alte cateva mici excursii in absurda si constanta ceata – alcatuiesc una dintre zilele mizerabile din lunga viata a unui student la literatura engleza. Atmosfera este opresiva, umorul este neintentionat trist, de fapt. Adam este un erou tragic si superficial la fel ca si sotia sa Barbara, ca si prietenul sau Camel si asa mai departe. Adam stie ca doar metoda ritmului sau a perioadei sigure este acceptata de catre biserica deci este prins intr-o adevarata fantezie in acest sens.

Ceea ce este si mai interesant e faptul ca romanul prezinta Biblioteca Muzeului Britanic intr-un rol de protagonist. Umberto Eco trateaza biblioteca din *Numele Trandafirului* in acelasi mod. Dar acestea sunt diferite in multe aspecte. Primul roman

mentionat este o aventura comica, academica, in timp ce al doilea este o poveste pseudo-detectiva, plina de argumente teologice si filozofice. Totusi ele impartasesc acelasi rol central reprezentat de biblioteca precum si un numar de alte motive repetate: personajele se ratacesc intr-un labirint, focul amenintator, cautarea unui manuscris pierdut, prezenta unei tinere femei care il seduce pe protagonist. David Lodge numeste acest roman „experimental” in opozitie cu *Cinefilii* si *Racane Nu Ti-e Bine*, care sunt in principiu lucrari serioase ce au de-a face cu un realism scrupulos. De fapt toate cele trei romane sunt la fel de realiste si de amuzante, dar totusi superficiale.

Dar primul roman al lui David Lodge bazat pe tematici catolice este *Cinefilii*. Acesta a fost publicat in 1960, declansand impulsul de a scrie romanul mai sus analizat, *Muzeul Britanic S-a Daramat* precum si cele care i-au urmat: *Cat Sa-ntindem Coarda?*, *Vesti din Paradis*, *Afara din Adapost* si, de ce nu, *Terapia*.

O Dezbateri Catolica Stanjenitoare, Profesionala sau Realista? *Cinefilii* si *Cat Sa-ntindem Coarda?*

Cinefilii a fost publicat in 1960, cand David Lodge avea douazeci si cinci de ani, dar fusese terminat cu doi ani inainte, fiind o realizare deosebit de precoce pentru un scriitor atat de tanar. Romanul prezinta o familie tipic catolica, cu o mama irlandeza ci un tata englez convertit. Actiunea este plasata in mediul suburbiilor unde el a crescut, aici numite „Brickley”. Punctul central din perspectiva formala si tematica este un cinematograf local imens, Palladium, unde ies personajele sambata seara. *Cinefilii* este precis localizat in istoria sociala: la mijlocul anilor 1950 cand mersul la cinema inca era foarte popular. Cartea este impartita pe episoade care construiesc povesti pentru fiecare cuplu. David Lodge combina observatia teologica cu cea sociologica, subliniind aspecte ale categoriei catolice mijlocii de jos.

Douazeci de ani mai tarziu, in 1980, David Lodge a adoptat din nou aceeasi problema a Catholicismului, dar de aceasta data dintr-o perspectiva mult mai matura. Daca e sa comparam *Cat Sa-ntindem Coarda?* (titlul britanic al cartii, in timp ce titlul american este *Suflete si Trupuri*) cu *Muzeul Britanic S-a Daramat*, vom observa ca primul are o tonalitate mai serioasa deoarece este o realizare mai ambitioasa din punct de vedere intelectual si artistic, si mai putin amuzanta, desi are momentele sale comice.

David Lodge descrie din nou marile schimbari din randurile bisericii determinate de Al Doilea Conciliu Vatican si de catre *Humanae Vitae*. Este in special un labirint de personaje la persoana a treia, un carnaval al numelor, incidente, pe care David Lodge se pricepe foarte bine sa le alterneze. El insista asupra aceleiasi probleme a metodelor „artificiale” de contraceptie, analizate pe larg de autor. Bernard Bergonzi explica cum romanul debuteaza cu prezentarea unui grup de studenti in anul 1952, intr-o Biserica Catolica la Liturghie. Autorul nu favorizeaza un personaj sau altul; el schimba constant perspectiva intre indivizi. Deoarece exista atat de multe personaje care se invart in jurul aceleiasi probleme legate de Catholicism, care se confrunta cu aceleasi neajunsuri, se contureaza riscul de a le confunda. Dezvoltarea lor psihologica nu poate fi analizata direct de catre cititor, deoarece romanul este mult prea scurt. In ciuda respingerii invataturilor catolice, nici unul dintre protagonisti nu-si pierde in totalitate credinta.

Titlul romanului este strans legat de zilele de scoala ale protagonistului, cand acesta l-a intrebat pe preot cat de departe poate sa mearga cu o fata. In termeni largi,

aceasta intrebare este tipica Catolicismului. Ea se refera la cat de departe poate merge un catolic pentru a-si pastra identitatea religioasa.

Romanul se incheie cu speranta ca, alegerea unui nou Papa, adica Papa Ioan Paul II in 1978, va determina schimbari considerabile in invataturile promovate de Al Doilea Conciliu Vatican, inlaturand spiritul conservativ si autoritar din societate.

O abordare a Invataturilor Catolice – „Paradis” sau Iad

Totusi, in 1991, David Lodge s-a reintors al aceleasi intrebari catolice, in *Vesti din Paradis*. Romanul este plasat de aceasta data, partial in Rummidge intr-un colegiu teologic foarte vechi. Cea mai mare parte a actiunii se desfasoara in Hawaii.

Exista o anumita legatura intre Parintele Austin Brierly din *Cat Sa-ntindem Coarda?* Si Bernard Walsh din *Vesti din Paradis*. In timp ce primul renunta la preotime pentru a se casatori (fara a renunta totusi la credinta sa catolica), cel de al doilea personaj merge „mai departe” si isi abandoneaza religia.

Bernard Walsh alege sa fie preot pentru ca familia sa a sperat acest lucru. El devine de asemenea lector in teologie, dar credinta lui este din ce in ce mai mica, intrand intr-un proces de declin religios. In cele din urma renunta la profesie din cauza impulsurilor sexuale. La varsta de patruzeci de ani, celibatar si virgin, Bernard isi ia concediu de la colegiu pentru a-l insoti pe tatal sau in Hawaii, la cererea matusii sale muribunde Ursula. Avand in vedere faptul ca Jack, tatal lui s-a opus acestei calatorii, ea promite sa achite costurile deplasarii. In cele din urma el accepta in speranta ca ii va lasa ceva prin testament.

Titlul romanului este explicat cand Bernard soseste la aeroportul din Hawaii. El ia o brosură numita *Vesti din Paradis*, descoperind imediat ca, totul acolo pare a fi un mic colt de paradis: Finante Paradis, Echipamente Sportive Paradis, Provizii Paradis, Frumuseti si Frizerie Paradis, Bauturi Paradis etc.

Acest cuvânt, „paradis”, se refera in primul rand la Gradina Edenului si in al doilea rand la destinatii de vacanta cum ar fi Hawaii. Astfel, turistii devin pelerini care viziteaza locuri faimoase, muzee, monumente, orase, cautand un Rai terestru.

Dorinta lui David Lodge de a crea finaluri deschise, l-au determinat sa isi incheie romanele sub forma unui scenariu de film sau documentar de televiziune. Acest lucru s-a intamplat cu *Schimb de Dame*, cu *Suflete si Trupuri*, iar acum, un curs asemanator este observat in *Vesti din Paradis*.

Bernard realizeaza ca in timpul anilor de preotie a fost privat de multe placeri pe care acum are oportunitatea sa le descopere. Moralitatea sexuala, sentimentele de frica si rusine pe care le simt indivizii din cauza Catolicismului, celibatul obligatoriu impus pentru cler, distrug relatiile oamenilor cu biserica in calitatea sa de mediator intre ei si Dumnezeu, observa Marian Crowe.

Acest roman este o analiza atenta a credintei si a impactului acesteia asupra lumii moderne. *Vesti din Paradis* insista pe Catolicism, combinand biserica si sacramentele, viata terestra cu Gradina Edenului. Daca ar fi sa elaboram o comparatie intre *Cat Sa-ntindem Coarda?* si *Vesti din Paradis*, ambele lucrari prezinta perioada de timp si efectele dezastruoase determinate de Conciliul Vatican. Desi autorul a devenit un „Catolic agnostic”, el ramane membru al bisericii, subliniind faptul ca limbajul religios este plin de intelesuri.

„Terapia” Catolica pentru a a iesi „Afara din Adapost”

David Lodge intotdeauna a oscilat intre cele doua taramuri ale realitatii si fictiunii. In cele ce urmeaza doresc sa demonstrez ca el a incercat din nou acest lucru, mai picant ca niciodata, elaborand un roman autobiografic, *Afara din Adapost*. Aceasta carte nu este doar o dovada a unor experiente personale ci si un *Bildungsroman*, dezvoltarea protagonistului din copilarie pana la maturitate, pe fundalul invatamintelor catolice. Se bazeaza pe amintirile lui David Lodge din vara anului 1951, cand la varsta de saispzece ani, el a calatorit la Heidelberg, pentru a-si petrece vacanta cu matusa sa.

Mai tarziu, urmeaza cursurile scolii locale catolice de gramatica. Un baiat muncitor el este influentat de posesivitatea mamei sale, de conventiile sociale si de educatia catolica. Cand razboiul ia sfarsit, Timothy este martorul unor dificultati ce par a nu se mai termina, si a unor figuri demonizate de preoti. David Lodge utilizeaza aceasta perspectiva pentru a reda cat mai fidel posibil climatul epocii.

Al doilea protagonist al romanului poate fi considerat Kate, sora lui Timothy, care reuseste sa scape din acest mediu sumbru, plecand sa lucreze ca si secretara pentru armata americana. Povestea abunda de impulsuri sexuale plasate in opozitie cu invataturile catolice si cu obsesiile legate de razboi. Incepe cu imaginea Angliei bombardata si se incheie cu Tim, fericit, casatorit, dar totusi, inca speriat de moarte.

Romanul publicat in 1995, intitulat *Terapia*, ramane in aceeasi sfera a Catolicismului, reunind sub aceleasi auspicii, trasaturile tuturor romanelor discutate in acest capitol. Daca pelerinajele moderne sunt scoase in evidenta atat in acest roman cat si in *Vesti din Paradis*, relatia dintre Tubby, protagonistul, si Maureen, se dezvolta in aceeasi atmosfera catolica cu care suntem familiarizati din *Cinefilii*, prin persoana lui Mark si Clare, sau prin Adam si Barbara din *Muzeul Britanic S-a Daramat*. Dupa cum am mentionat deja, toate personajele lui David Lodge se reintorc la ordinea initiala a lucrurilor. Dar, cu exceptia lui Tubby Passmore. El este un scenarist de succes, care dupa treizeci de ani de casnicie, isi da seama ca nu e fericit. Este deprimat si nemulțumit de el insusi, este gras si chel cu o impotenta amenintatoare. Totusi, el crede in mariajul sau cu Sally, o femeie atractiva careia ii place sexul. El considera ca i-a fost fidel sotiei sale chiar daca a avut o relatie platonica cu o fata, Amy. Sotia lui ii agraveaza criza de identitate spunandu-i ca nu poate sa-l mai suporte si ca a decis sa-l paraseasca. In aceste conditii, la varsta de cincizeci de ani, el incearca sa recupereze ocaziile pierdute de aventuri sexuale. Acest roman incheie seria de opere bazate pe tema Catolicismului discutata in acest capitol. Produsul autorului din punct de vedere religios reprezinta un simbol pentru schimbarile care au avut loc in interiorul Bisericii Catolice de-a lungul anilor.

In concluzie, intentia mea in acest capitol a fost sa prezint o perspectiva mai larga asupra operei lui David Lodge. Daca interesul general a fost si inca este directionat catre mediul universitar al scriitorului, consider ca fictiunea sa catolica este cel puțin la fel de importanta. Dupa lungi studii de cercetare, am ajuns la concluzia ca majoritatea oamenilor care au intrat in contact cu un roman cu implicatii religioase, il resping. Sau daca l-au citit deja, il eticheteaza ca fiind „nu foarte stralucit”. De ce lucrurile decurg astfel? Chiar nu sunt romane de calitate, sau pur si simplu cititorul nu este capabil sa le inteleaga, din cauza unui insuficient bagaj informational referitor la problemele catolice?

Tind sa optez pentru a doua posibilitate. Astfel imi motivez optiunea de a incepe acest capitol cu o analiza in detaliu a Bisericii Catolice, continuand cu o atenta observatie asupra romanelor lui David Lodge care exploreaza acest subiect, finalizandu-mi expunerea cu speranta ca cititorul mi-a inteles punctul de vedere si si-a largit orizontul.

Fara a fi subiectiva, (pentru ca lucrarea de fata este adresata oricarei nationalitati sau religii) cititorul roman este avantajat pentru ca in urmatorul capitol el va fi informat despre importanta si receptia lui David Lodge in Romania.

CAPITOLUL IV. RECEPTIA LUI DAVID LODGE IN ROMANIA. „Fiecare traducere are povestea ei”

Luand in considerare faptul ca orice problema dezbatuta trebuie definita inainte de a furniza exemple, imi voi incepe prezentarea cu o teorie a receptiei. Aceasta subliniaza receptia cititorului in ceea ce priveste un text literar. Se bazeaza pe „negociere” si „opozitie” din partea audientei. Deci, un text, sau chiar un film, nu este acceptat in mod pasiv de auditoriu. Cititorul interpreteaza sensul unui text, pe baza propriilor experiente si a atmosferei culturale in care a fost educat. Daca scriitorul si cititorul nu provin din acelasi mediu, este posibil ca publicul sa nu inteleaga semnificatia textului. Pe de alta parte, doi cititori cu origini diferite, cu siguranta vor interpreta acelasi text literar din puncte de vedere diferite. Daca o carte transmite un mesaj puternic feminist de exemplu, acesta va fi receptat diferit de o persoana care se considera a fi un adept al feminismului, in comparatie cu o persoana care nu crede in astfel de lucruri. La fel se intampla cand citim romanele lui David Lodge. Din moment ce sunt romane academice in particular, scrise din perspectiva profesorului din mediul britanic, receptia lor in Romania ar putea fi diferita.

Dar unul dintre subiectele esentiale analizate de teoria receptiei se refera la procesul ce se desfasoara intre text si cititor. Un text iese la lumina, devine cunoscut, doar daca este cititi si examinat. Astfel, pe de o parte, relatia stabilita intre text si cititor este determinata de calitatile speciale ale unui text literar. Pe de alta parte, elementele de baza dintr-un text trebuie nominalizate si explorate, deoarece ele reprezinta o cauza a raspunsului. In *Limbajul Fictiunii*, tradus in limba romana in 1998 de Radu Paraschivescu, David Lodge prezinta propriile sale „argumenta ale traducerii”. Transpunerea unui roman intr-o alta limba este o sarcina foarte dificila, chiar si pentru cel mai experimentat scriitor. Identitatea romanului nu este redada prin cuvintele din care acesta este alcatuit, cum se intampla in cazul poeziilor. Deci, exista o posibilitate, o usa deschisa pentru ca acesta sa fie tradus intr-o limba straina, fara a-i altera semnificatia foarte mult. Cititorul educat va observa de la bun inceput daca un roman este tradus din alta limba sau nu.

Actul receptiei depinde de acuratetea traducerii si de abilitatile traducatorului de a transpune intentiile originale ale textului intr-o limba tinta. O traducere este intotdeauna in stransa relatie cu literatura si cu limbajul. Cititorul trebuie sa aiba o cultura generala vasta, deoarece limbajul unei naratiuni este strans legat de viata si traditiile unei tari. Radu Paraschivescu, traducator al romanelor *Meserie!* si *Terapia*, pretinde ca, in calitate de traducator, individul este o „creatura anonima” si nu poate presta aceasta meserie in Romania pentru bani. El observa ca recunoasterea vine in special in momentul cand cineva traduce prost.

George Volceanov, traducator al romanului *Ce Mica-i Lumea* este mai optimist in aceasta privinta, considerand ca recunoasterea vine din exterior, sub forma unor invitatii la companii de traduceri sau chiar granturi. Observand problemele mai sus mentionate, intentia mea a fost de a informa cititorul despre situatia traducerilor in Romania, intr-un moment cand David Lodge este unul dintre cei mai cititi si tradusi scriitori contemporani.

Editura Polirom il apreciaza pe David Lodge ca fiind cel mai citit scriitor britanic contemporan al anului 2006. Abilitatile sale de a prezenta o poveste, de a folosi ironia si satira, trucurile si anxietatile, ii confera un loc aparte in galeria scriitorilor britanici contemporani. Din dorinta de a realiza un act de cultura si datorita unei cereri mari de catre, Editura Polirom a republicat trilogia lui David Lodge, cea care i-a adus mare succes, in special daca luam in considerare prima carte, *Schimb de Dame*. S-a scris atat de mult despre dubla sa capacitate de critic si romancier de-a lungul ultimului deceniu, incat astazi, putem vorbi despre un adevarat cult David Lodge in Romania. A fost chiar inclus in programa de studii a departamentului de Literatura Engleza Contemporana. Facultatea de Limba si Literatura Straina din Bucuresti gazduieste un fan-club David Lodge pentru studenti.

Schimb de Dame a fost tradus in romana de Virgil Stanciu in 1995 si publicat de editura Polirom. Traducatorul roman a facut o scurta analiza a cartii, afirmand ca exista o antiteza asupra careia se concentreaza autorul.

In calitatea sa de critic si profesor roman, Virgil Stanciu de asemenea apreciaza *Schimb de Dame* ca fiind „un joc interesant a doua directii paralele” utilizat pentru a sublinia ideea de competitie si nu asa numita „capcana academica”

Ce Mica-i Lumea a fost tradusa de un alt critic roman, George Volceanov, in 1997 si a aparut pe piata la Editura Univers. Acesta a decis sa transpuna subtitlul romanului *An Academic Romance* in formularea *O Poveste din Mediul Universitar*, considerand a fi cea mai adecvata traducere, care sa pastreze semnificatia din limba tinta. In romana nu exista un cuvant perfect echivalent pentru termenul *romance*. A treia carte a trilogiei, *Meserie!* a fost tradusa in romana de Radu Paraschivescu si publicata de Editura Univers in 1997.

Exista anumite componente ale vietii de zi cu zi, care au inspirat umorul lui David Lodge. In viziunea lui Radu Paraschivescu, un prim astfel de considerent ar fi mediul profesional. Al doilea element se refera la imaginea familiei. El face o comparatie intre *Meserie!* si serialul de televiziune *Dragoste si Mariaj* sau, mai bine cunoscut ca *Familia Bundy*. Asemanarile sunt evidente. Vic Wilcox se dovedeste a fi un Al Bundy mai bogat, manifestand aceleasi sentimente in ceea ce priveste familia. Echivalentul lui Peggy Bundy este Marjorie, o femeie sexi, ce poarta mereu tocuti inalte. Superficiala si needucata, Sandra pare a-i corespunde lui Kelly. Cu o astfel de familie, eforturile protagonistului de a obtine ceea ce isi doreste sunt in zadar. In al treilea rand, Radu Paraschivescu mentioneaza conflictul de valori. Vic Wilcox este interesat de masini si de productie, in timp ce Robyn este preocupata de figuri de stil si metafore. Viata ei modesta se afla la polul opus, daca aruncam o privire in locuinta luxoasa a lui Vic.

Avand in vedere ca sexul nu este un subiect tabu in operele lui David Lodge, modul in care acesta este prezentat contureaza a patra caracteristica a comediei. Pentru a exemplifica, exista o scena in a treia carte a trilogiei, plasata in Frankfurt, unde protagonistii fac dragoste pentru prima data. Aceasta determina o unificare a simbolurilor din roman, stabilind o legatura intre targul de carte si expozitia de aparatura si diferite echipamente, intre mediul academic si cel industrial. In ceea ce priveste titlul, Radu

Paraschivescu ii explica cititorului in termeni cat mai clari, oscilatia sa intre „Bine lucrat”, „Buna treaba” sau *Meserie!*. El s-a decis asupra variantei din urma, deoarece aceasta reflecta cel mai bine intriga si starea conflictuala a lucrurilor din roman.

In decembrie 2003, ziarul *Ziua* publica un articol ce dezbatea traducerile in romana ale operei lui David Lodge. Jurnalistul remarca faptul ca, eseistul Radu Pavel Gheo a tradus foarte bine *Muzeul Britanic S-a Daramat*. Scriitorul roman il defineste ca un roman savuros, cu elemente de intertextualitate fascinante, cu umor si ironie britanica. Acest articol face de asemenea referire la *Terapia* si la *Ganduri Ascunse*, clasificandu-le ca arme patrunzatoare si delicate ale literaturii contemporane – pe de o parte o psihoanaliza ca surogat pentru confesiune, pe de alta parte, cautarea absoluta a spiritului uman, a esentei cuantificate a mintii umane.

Dupa trilogie, toate celelalte romane ale lui David Lodge au inceput sa fie traduse in romana. In 1997, Editura Polirom a publicat *Terapia*, o alta carte tradusa de Radu Paraschivescu; mai tarziu aceasta a fost publicata si de Editura Polirom. Pana la *Terapia*, David Lodge si-a dovedit indemanarea in redarea unor lumi transparente, permissive si standardizate, declara Ion Buzera intr-unul din articolele sale. Dar dupa parerea sa, terapia este ceva diferit, fiind considerat un roman de auto-explorare si insurciune in eul naratorului-protagonist, un roman de auto-descoperire progresiva.

O alta carte tradusa in limba romana de Radu Pavel Gheo este *Afara din Adapost*. Este cel mai autobiografic roman al scriitorului britanic. A fost scos pe piata romeneasca in 2005 de Editura Polirom. In martie 2005, ziarul *Vocea Brailei* a publicat un comentariu referitor la cartea mai sus mentionata. Cristina Dosuleanu observa ca, in momentul cand romanul a fost lansat pe piata pentru prima data, acesta nu s-a bucurat de prea multe cronici, dar in 1984, a inceput sa fie revizuit si reinviat totodata.

Incetul cu incetul, fiecare opera a lui David Lodge a fost tradusa in limba romana. *How Far Can You Go?* a aparut in tara noastra sub titlul *Cat Sa-ntindem Coarda?*, la Editura Polirom, in traducerea lui Radu Pavel Gheo. *Vesti din Paradis*, asa cum a fost tradus in limba romana in anul 2000, a fost publicat de aceeasi Editura Univers, in traducerea lui Radu Paraschivescu si Raluca Mihail. Receptia lui David Lodge in Romania a formulat necesitatea traducerii unei alte carti, *Ginger You'Re Barmy*, care a aparut in 2004 sub titlul *Racane Nu Ti-e Bine*.

Desi multi cititori considera ca are un sbiect destul de deprimant, daca e sa-l comparam cu romanele anterioare, vom vedea ca este o mare capodopera inspirata de imaginea armatei britanice. Mihnea Gafita, traducatorul cartii, de asemenea ne prezinta cateva remarci. Autorul este deghizat sub masca protagonistului-narator, care isi aminteste cu nostalgie viata sa ca soldat, transformand experiente traumatizante in anecdote amuzante. Mai tarziu, in 2004, Editura Polirom a publicat in traducerea lui Vrigil Stanciu, romanul *Thinks...* sau *Ganduri Ascunse*. Analizand interpretarea de text a unui grup de studenti, vom observa cum opera lui David Lodge este perceputa in alta cercuri decat cele de critica literara. Prin juxtapunerea tehnicilor narrative, intreaga poveste evidentiaza trei voci narrative: vocea feminina (sub forma jurnalului protagonistei), vocea barbatului (casetofonul) si vocea obiectiva a naratorului, care prezinta aceleasi evenimente dar intr-un ton impersonal si neutru.

Un alt critic, Ion Buzera, defineste *Ganduri Ascunse* ca fiind mai putin ironica si mult mai serioasa decat trilogia academica. El numeste amplasamentul romanului, adica

Universitatea din Gloucester, a „corida mentala”. Tot el definește fiecare fiinta umana ca „un pachet de neuroni”, un computer care proceseaza date in paralel.

Cea mai recenta lucrare este de fapt o nuvela, *Home Truths*, sau *Crudul Adevar.*, publicata in 2006, in traducerea lui George Volceanov. In recenziiile pe care aceasta carte le-a primit, David Lodge a fost numit un scriitor sensibil, un gentleman perfect, care vorbeste despre mediul academic cu o ironie delicata. Desi uneori este vulgar, o face cu stil. Cititorul roman observa ca, din pacate, la noi in tara nu avem un scriitor al carui gen literar abordat sa fie asemanator cu cel al lui David Lodge.

Cultura romaneasca a fost foarte mult imbogatita, observa Virgil Stanciu, odata cu traducerile furnizate pentru romanele lui David Lodge. El insusi a tradus multe dintre aceste pagini in romana, cu sensibilitatea unui individ care isi cunoaste foarte bine limba materna care este totodata si limba tinta.

Succesul lui David Lodge in Romania este subliniat de reflectiile mai multor critici romani, care prezinta opera sa din mai multe unghiuri. Unul dintre cel mai cunoscuti critici literari din tara noastra este Lidia Vianu, autoarea a unei monografii despre romanul postmodern englez, care a aparut in 1999 la Editura ALL. In acest studiu, intitulat *British Desperados at the Turn of the Millenium*, ea a dedicat un intreg capitol lui David Lodge. Un scriitor *Desperado*, in viziunea lui Lidia Vianu, foloseste toate trucurile literare pe care le cunoaste in scopul de a crea ceva diferit si de a soca publicul.

In aprilie 2001, ea a mai publicat un interviu, „Art Must Entertain or Give Delight”, in ziarul *Romania Literara*. Autoarea exprima un punct de vedere diferit, spunand ca David Lodge nu era foarte atasat de mediul universitar, ci l-a folosit pentru a crea tipologii amuzante care ii sustineau intriga. Ca raspuns la afirmatiile criticului roman, David Lodge explica faptul ca si-a savurat munca din perspectiva academica, si ca a luat-o in serios, atat ca profesor cat si ca om de stiinta. El considera ca interviurile reprezinta cea mai buna modalitate de a se adresa publicului roman, si nu numai. De asemenea reprezinta o modalitate de a explica lucrurile in maniera in care profesorii sunt obisnuiti sa o faca. Tiparul traditional al romanului, pare a fi fortat, in mod intentionat, sa suferi o rasturnare de situatie. O caracteristica a intregii sale opere este placerea de a lua cititorul prin surprindere. Intr-un interviu cu un alt scriitor roman, Virginia Lupescu, din data de 5 ianuarie 2006, David Lodge dezvaluie publicului roman cateva dintre cele mai noi ambitii si idei ale sale. El explica reactia diferitelor natii fata de traducerile romanelor sale. Totodata, el subliniaza cat de importante erau in trecut, intalnirile special organizate intre scriitori si cititori. Autorul recunoaste ca a calatorit foarte mult si ca a scris despre multe nationalitati. A ales comedia pentru a reprezenta tipologia fiecarei tari, luand in considerare faptul ca, nu cunoastea foarte bine obiceiurile si stilul lor de viata.

Cand i s-a cerut sa transmita un mesaj publicului roman, David Lodge a fost foarte surprins de modul in care cartile sale au reusit sa supravietuiasca traducerilor dintr-o limba in alta. Ii face placere sa observe cum oamenii apartinand unor culturi diferite, cu diverse valori si traditii, apreciaza stilul sau, fara a-i altera mesajul.

In concluzie, prin acest capitol am incercat sa-l aduc pe David Lodge mai aproape de sufletul cititorilor romani, si sa prezint o noua perspectiva evidentiata prin variate puncte de vedere. Scopul meu a fost de a demonstra ca romanele lui David Lodge se adreseaza oricarei varste, in orice moment istoric si in orice loc sau spatiu. Cu siguranta el a reusit sa invete publicul roman cateva lucruri despre prejudecatiile si simpatia fata de altii, transpunandu-le totodata pe ecran.

Ceea ce mi s-a parut foarte interesant in timp ce i-am citit romanele, a fost atentia sa concentrata asupra detaliilor, asupra relatiilor umane, prezentate intr-un mod ironic sau chiar satiric. Analizandu-i viziunea despre mediul academic, am gasit similaritati intre lumea pe care autorul o prezinta si ideea exprimata de Shakespeare, care sugereaza ca lumea este o scena, iar noi, fiintele umane, suntem doar actori pe marea scena a vietii. Chiar daca comparatia pare usor filozofica, profesorii universitari se lupta intre ei pentru putere si promovare, in acelasi fel in care o fac oamenii in viata de zi cu zi.

Receptia autorului in Romania este o problema majora pe care trebuie sa o luam in considerare. Majoritatea romanelor sale au fost traduse in limba romana, ceea ce demonstreaza interesul publicului fata de munca sa. Am decis sa ma concentrez asupra acestui capitol, in primul rand datorita unei corespondente profesionale. Lucrez intr-un mediu universitar iar realitatile pe care David Lodge le-a prezentat in romanele sale, mi-au atras atentia catre lumea reala. S-au dovedit a exista atat asemanari cat si deosebiri, din moment ce am scris acest capitol bazandu-l pe o comparatie intre punctul de vedere a criticilor romani referitor la operele sale, si mediul strain (adica, in special britanic si american).

De cand mi-am inceput cercetarea despre David Lodge, adica acum cinci ani, popularitatea sa a crescut in mod constant in Romania. Cu cat se traduceau mai multe carti, cu atat sporea interesul publicului. Acest lucru a determinat reeditarea multor carti, si tind sa cred ca in viitor, el va deveni una dintre cele mai importante figuri ale literaturii britanice contemporane din tara.

Un om de succes, cu o cariera de succes, care scrie despre oameni de succes, trebuie sa aiba succes, fie in tara lui fie in alta, fie pe continentul sau fie pe altul, fie intr-o lume mare sau o lume mica...